

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ, ΤΟ «ΤΑΞΙΔΙ ΦΥΓΗΣ»

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ.

SIMULATION GAME, “ESCAPE JOURNEY”

REPRESATIONS OF REFUGEE

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΚΑΒΒΑΘΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΑΕΜ: 3304

ΕΠΟΠΤΗΣ: ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Β΄ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ: ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γνωστό, πως το προσφυγικό ζήτημα στις μέρες μας είναι ένα πολυσυζητημένο θέμα που έχει απασχολήσει την παγκόσμια κοινωνία. Είναι ένα θέμα όπου οι απόψεις δίστανται και οι συγκρούσεις δεν παύουν να υπάρχουν μέχρι και σήμερα στην κοινωνία των προοδευτικών αντιλήψεων. Οι άνθρωποι όμως και οι καταστάσεις αλλάζουν καθημερινά και αυτό έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές προς το καλύτερο. Πολλές οργανώσεις έχουν κινητοποιηθεί για την ευαισθητοποίηση του λαού και την καταπολέμηση του ρατσισμού καθώς για την καλύτερη ποιότητα ζωής των προσφύγων στις χώρες υποδοχής.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, δημιούργησε ένα παιχνίδι προσομοίωσης όπου νεαρά άτομα αλλά και μεγάλοι μπορούν να συμμετέχουν και μέσα απ' αυτό να κατανοήσουν την θέση του πρόσφυγα. Το παιχνίδι επομένως στοχεύει στην ενσυναίσθηση του ατόμου. Μαθαίνοντας μέσα από δικές του εμπειρίες και βιώνοντας καταστάσεις, επηρεαζόμενος από τα δικά του συναισθήματα, οδηγείται στο να καταλάβει με μεγαλύτερη ακρίβεια τα συναισθήματα του άλλου.

Η παρούσα εργασία, με τίτλο: «Παιχνίδι Προσομοίωσης, το «Ταξίδι Φυγής» αναπαραστάσεις του πρόσφυγα», αποτελεί πτυχιακή εργασία της Καββαθά Βασιλικής φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών και έχει ως σκοπό, χρησιμοποιώντας ως εργαλείο έρευνας τη θεματική ανάλυση, να εξετάσει τον τρόπο σκέψης της νεολαίας ως προς την ζωή των προσφύγων απ' την στιγμή «απόδρασης» απ' τη χώρα τους έως και την εγκατάστασή τους στην χώρα υποδοχής. Επίσης, τα άτομα που πήραν μέρος στην ποσοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε μπαίνουν στην διαδικασία να προβληματιστούν για τις ρατσιστικές αντιλήψεις που επικρατούν όπως και να δουν από μια «διαφορετική οπτική γωνία» το προσφυγικό ζήτημα. Με την συγκέντρωση των ερωτηματολογίων, έγινε ομαδοποίηση των απαντήσεων και στην συνέχεια ανάλυση των απόψεων των συμμετεχόντων. Με τον τρόπο αυτό αποκτήσαμε μια γενική άποψη για τις αντιλήψεις και τις στάσεις που έχει η νεολαία σήμερα σχετικά με το προσφυγικό ζήτημα.

Στην συγκεκριμένη εργασία γίνεται ανάλυση ως προς το θεωρητικό πλαίσιο γύρω απ' το ζήτημα του προσφυγικού. Αρχικά, γίνεται ανάλυση του θέματος αυτού στην χώρα μας αλλά και γενικότερα στην σημερινή εποχή. Ήταν αναγκαίο, να αναδειχθεί η επίδραση των ΜΜΕ, η διαστρεβλωμένη εικόνα που μας δίνεται απ' τον τομέα ενημέρωσης καθώς και η προπαγάνδα που παρουσιάζεται καθημερινά. Τέλος, τονίστηκε η δραστηριοποίηση διάφορων οργανώσεων για την κατάληψη των ρατσιστικών αντιλήψεων και την δημιουργία υγιούς κλίματος συνύπαρξης προσφύγων και γηγενών.

Λέξεις κλειδιά: πρόσφυγες, προσφυγικό ζήτημα, προσφυγικό ζήτημα και νεολαία, ρατσισμός

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου Βαμβακίδου Ιφιγένεια για την πολύτιμη καθοδήγησή της και την πάντοτε καλή της διάθεση. Στη συνέχεια θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την στήριξή τους όλη αυτή τη περίοδο. Επίσης, οφείλω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους συμμετέχοντες της έρευνας, αφού χωρίς αυτούς δεν θα είχε πραγματοποιηθεί η παρούσα εργασία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
B. Η ΕΡΕΥΝΑ	
B.1. Ερευνητικά ερωτήματα.....	9
B.2. Παιχνίδι προσομοίωσης.....	9
B.3. Προβληματισμοί της έρευνας.....	11
Γ.ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	
Γ.1. Προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα.....	12
Γ.2. Προσφυγικό ζήτημα στον 21ο αιώνα.....	13
Γ.3. Προσφυγικό ζήτημα και ΜΜΕ.....	15
Γ.4. Νεολαία και προσφυγικό ζήτημα.....	17
Δ. ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ	
Δ.1. Ύπατη Αρμοστεία.....	19
Δ.2. ΜΚΟ ευαισθητοποίησης παιδιών και εφήβων για το προσφυγικό ζήτημα.....	19
Δ.3. Εκπαιδευτική επιστημονική και πολιτιστική οργάνωση των ηνωμένων εθνών (UNESCO).....	21
Δ.4. Νομοθεσία στα πλαίσια της εκπαίδευσης στην Ελλάδα για τους πρόσφυγες	
E. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	
E.1. Ερευνητική μεθοδολογία.....	22
E.2. Ερευνητικά εργαλεία.....	25
E.3. Στάδια της έρευνας.....	26
E.4. Δεοντολογία – ηθική.....	27
ΣΤ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΣΤ.1. Ανάλυση των απαντήσεων.....	28

ΣΤ.2. Σχολιασμός των απαντήσεων.....	29
Ζ. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	30
Η. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	31
Θ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	32
Ι. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	33
ΙΙ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	35

Α.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το προσφυγικό ζήτημα είναι ένα επίκαιρο θέμα που μας απασχολεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα με την κατάσταση που επικρατεί στη Μέση Ανατολή. Άνθρωποι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις χώρες τους οι οποίες έχουν καταστραφεί ολοκληρωτικά απ' τις συνεχόμενες συγκρούσεις και αναζητούν την ειρήνη σε άλλες μακρινές χώρες της ευρώπης. Σήμερα στην Ελλάδα καταφτάνουν κύματα ανθρώπων λόγω κυρίως της γεωγραφικής της θέσης. Μεγάλο ζήτημα δημιουργήθηκε το 2015 – 16 όταν πολλοί Σύριοι πρόσφυγες κατέφτασαν στην Ελλάδα για να μπορέσουν να βρουν σωτηρία απ' τον πόλεμο. Ένα μεγάλο σύνολο ανθρώπων συγκεντρώθηκε σε κέντρα υποδοχής όπου δόθηκαν τα βασικά σε αυτούς τους ανθρώπους. Μέχρι και σήμερα στα κέντρα αυτά βρίσκεται ένας μεγάλος αριθμός μεταναστών που η εγκατάστασή τους εκεί θεωρείται προσωρινή. Τα χρόνια περνούν αλλά η κατάσταση είναι δύσκολη και η μετακίνηση σε μια άλλη χώρα υποδοχής χρειάζεται ορισμένες προϋποθέσεις.

Τα περισσότερα κράτη σήμερα είναι πλέον πολυπολιτισμικά πόσο μάλλον η Ελλάδα και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Τα νεαρά άτομα, ξεκινώντας από ηλικίες των 4-5 ετών έως και 25+ έχουν βιώσει το πολυπολιτισμικό σχολείο και έχουν έρθει σε επαφή με παιδιά μεταναστών. Αν και τα σχολεία ένταξης στην Ελλάδα δεν είναι οργανωμένα σωστά, οι επαφές των μαθητών δεν παύουν να υπάρχουν. Πέρα απ' την λανθασμένη ενημέρωση των ΜΜΕ και την στοχοποίηση των μεταναστών – προσφύγων, υπάρχει μια πρόοδος στις αντιλήψεις των νέων ατόμων κυρίως, όπου παρατηρείται.

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να αναλύσει τις απόψεις της νεολαίας σχετικά με το προσφυγικό ζήτημα. Για τον λόγο αυτό επιλέχθηκαν άτομα ηλικίας από 20 έως 23 ετών για να συμμετάσχουν στο παιχνίδι προσομοίωσης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και στη συνέχεια να συμπληρώσουν ένα σχετικό ερωτηματολόγιο. Οι συμμετέχοντες απάντησαν με ειλικρίνεια και με ενσυναίσθηση δίνοντάς μας ένα δείγμα του συνόλου για το πως μπορεί να βλέπουν τη παρούσα κατάσταση οι νέοι.

Η εργασία είναι χωρισμένη σε 5 μέρη. Το πρώτο μέρος είναι χωρισμένο σε τρεις υποενότητες όπου γίνεται ανάλυση της έρευνας, παρουσιάζονται οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, ο τρόπος δειγματοληψίας, γίνεται αναφορά στο παιχνίδι «ταξίδι φυγής» καθώς και οι προβληματισμοί που προέκυψαν σχετικά με την έρευνα. Το δεύτερο μέρος είναι επικεντρωμένο στις θεωρητικές προσεγγίσεις του θέματος και είναι χωρισμένο σε τέσσερις υποενότητες. Στο σημείο αυτό θα δούμε την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας και τη «σχέση» που έχει με το προσφυγικό ζήτημα. Έπειτα, θα δούμε μια συνολική εικόνα του προσφυγικού στον 21ο αιώνα και θα αναλύσουμε πως τα μέσα ΜΜΕ παίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό. Ύστερα θα

επικεντρωθούμε στο πως απασχολεί τα παιδιά και τους εφήβους το συγκεκριμένο θέμα. Στο τρίτο μέρος, το οποίο αποτελείται από 4 υποενότητες θα δούμε ιδρύματα και δράσεις που έχουν ασχοληθεί με το προσφυγικό ζήτημα. Πρώτη και κύρια είναι η Ύπατη Αρμοστέία με την δράση του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες. Ύστερα παρουσιάζονται διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις που έχουν ασχοληθεί με την ευαισθητοποίηση των παιδιών απέναντι στην σκληρή πραγματικότητα της προσφυγιάς. Ήταν σημαντικό να δούμε επίσης το έργο της UNESCO και το πως επιτυγχάνεται η παγκόσμια ειρήνη μέσω της εκπαίδευσης. Τέλος, για το συγκεκριμένο κομμάτι, αναφέρεται η νομοθεσία που επικρατεί σήμερα στη χώρα μας για την εκπαίδευση των μικρών προσφυγόπουλων. Στο τέταρτο μέρος της εργασίας θα δούμε την μέθοδο που ακολουθήθηκε για την έρευνα που εκπονήθηκε. Παρουσιάζονται ο τρόπος δειγματοληψίας, τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν, ποιά ήταν τα στάδια της έρευνας και την δεοντολογία – ηθική για τα δικαιώματα των συμμετεχόντων. Στο τελευταίο μέρος αναλύονται οι απαντήσεις που δόθηκαν και έπειτα γίνεται σχολιασμός αυτών.

Η εργασία ολοκληρώνεται με συζήτηση και ενδεικτικές προτάσεις.

B. Η ΕΡΕΥΝΑ

B.1. Ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε μεταξύ Ιανουαρίου 2020 και Μαΐου 2020. Ασχολείται με τον τρόπο αντιμετώπισης του προσφυγικού ζητήματος απ' τα νεαρά άτομα καθώς και την ευαισθητοποίηση τους πάνω στο θέμα. Οι συμμετέχοντες, ήταν 10 άτομα ηλικίας από 20 έως 23 ετών. Ως εργαλεία, χρησιμοποιήθηκαν το διαδικτυακό παιχνίδι προσομοίωσης «Ταξίδι Φυγής» και ένα ερωτηματολόγιο που ζητήθηκε να συμπληρωθεί μετά το παιχνίδι. Το ερωτηματολόγιο περιέχει έναν πίνακα για συμπλήρωση μετά την ολοκλήρωση κάθε πίστας του παιχνιδιού και τρεις ερωτήσεις που επίσης σχετίζονται με το παιχνίδι.

Πιο συγκεκριμένα οι ερωτήσεις ήταν:

- 2) Σας φάνηκε ενδιαφέρον το παιχνίδι; Γιατί ναι; Γιατί όχι;
- 3) Θεωρείτε πως το παιχνίδι περιέχει πραγματικές πίστες προσομοίωσης ή όχι; Εξηγήστε.
- 4) Πόσο δύσκολο σας φάνηκε το παιχνίδι;

B.2. Παιχνίδι Προσομοίωσης

Το παιχνίδι αποτελεί δημιούργημα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) και βασίζεται στην προσομοίωση. Η προσομοίωση (simulation) είναι η αναπαράσταση της πραγματικότητας με τη βοήθεια κάποιου μοντέλου και η παρατήρηση του συνολικού έργου. Η χρήση αυτής, είναι συνήθως πιο γρήγορη, πιο ασφαλής, πιο οικονομική και πολλές φορές πιο προσιτή. Αυτός είναι και ο λόγος που χρησιμοποιείται συχνότερα για μια έρευνα. Με αυτόν το τρόπο ερευνάται η συμπεριφορά του ατόμου και προβλέπονται οι αντιδράσεις και οι αντιλήψεις του κάτω από τις υποθετικές αυτές συνθήκες που μοιάζουν κατά ένα μέρος τους με την πραγματικότητα.

Βασίζεται επίσης πάνω στην δημιουργία της ενσυναίσθησης του ατόμου και όπως αναφέρει και ο Goleman (2011) η ενσυναίσθηση συνδέεται με την αυτοεπίγνωση. Ειδικότερα, γνωρίζοντας καλύτερα τον ίδιο μας τον εαυτό οδηγούμαστε στο να κατανοήσουμε την διαφορετικότητα και να μπούμε στη θέση των συνανθρώπων μας. Ο Peter Seixas (2016) ιστορικός υποστηρικτής της ιστορικής ενσυναίσθησης στο

Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Βρετανικής Κολούμπια στον Καναδά, υποστηρίζει ότι η ενσυναίσθηση είναι ένας συνδιασμός κοινωνικών, πολιτισμικών διανοητικών και συναισθηματικών δομών που διαμόρφωσαν τη ζωή και επηρέασαν τις ενέργειες των ανθρώπων στο παρελθόν. Είναι υποστηρικτής της απόψεως ότι ο άνθρωπος δεν έχει την δυνατότητα να κατανοήσει πράγματα του παρελθόντος στο παρόν. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν βιώσει κάτι αντίστοιχο που θα είναι αντικρουόμενο στην κανονικότητά του.

Το παιχνίδι χωρίζεται σε τρεις πίστες όπου η κάθε μια διαθέτει απο τέσσερις ενότητες. Κανόνας του παιχνιδιού για να προχωρήσεις είναι να ακολουθήσεις την λογική ενός ανθρώπου που βρίσκεται σε κίνδυνο και πρέπει να βρεί σωτηρία και μια νέα ζωή. Οι απαντήσεις και οι πράξεις είναι αναγκαίο να γίνονται αυθόρμητα. Πιο συγκεκριμένα οι πίστες είναι:

ΠΟΛΕΜΟΣ

1. Ανάκριση.
2. Πρέπει να φύγεις!
3. Έξω από την πόλη!
4. Έξω από την χώρα!

ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ

1. Ψάξε καταφύγιο για την νύχτα!
2. Ψάξε μεταφραστή!
3. Πρόσφυγας ή μετανάστης;
4. Καινούργιος/α στην τάξη.

ΝΕΑ ΖΩΗ

1. Ψάξε για δουλειά!
2. Ωρα για ψώνια.
3. Ποια είναι η προέλευση;
4. Το πρώτο σου σπίτι.

Η πρώτη πίστα, με τον τίτλο **Πόλεμος**, είναι η αναπαράσταση της καταστροφής στην εμπόλεμη ζώνη και της αναγκαιότητας απόδρασης απ' την χώρα καταγωγής. Στην δεύτερη πίστα τονίζεται η υποκειμενική επίδραση απ' την πολεμική καταστροφή και η δυναμική που έχει ο κάθε παίκτης ξεχωριστά, για αναζήτηση και προσαρμογή. Στην τελευταία πίστα γίνεται αναζήτηση υποκειμενικής λύσης στην νέα χώρα με εφόδια την γλώσσα, την εκπαίδευση και την εμφάνιση.

B.3. Προβληματισμοί της έρευνας

Η έρευνα υλοποιήθηκε με ευκολία και δεν υπήρχαν ιδιαίτερα εμπόδια. Τα ερωτηματολόγια ήταν σαφή και οι συμμετέχοντες δεν εξέφρασαν ερωτήσεις για τον τρόπο συμπλήρωσής του. Η μοναδική δυσκολία που αντιμετώπισαν οι περισσότεροι ήταν σε ορισμένες πίστες του παιχνιδιού. Όλα τα άτομα που πήραν μέρος, ήταν πρόθυμα να βοηθήσουν, να απαντήσουν με ειλικρίνεια και χωρίς φόβο.

Ως προς την συγκέντρωση των ερωτηματολογίων, δεν υπήρχαν δυσκολίες, παραμόνο στην έκταση των απαντήσεων η οποία διέφερε ανά το άτομο. Αυτό δυσκόλεψε λίγο την σύγκριση σε κάποια σημεία της έρευνας αφού χρειάστηκαν μερικές διευκρινήσεις απ' τους ίδιους τους συμμετέχοντες.

Τέλος, η συνεργασία ήταν άψογη, δεν υπήρξε κανένα πρόβλημα από καμία πλευρά.

Γ.ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Γ.1. Προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα

Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα, μπορούμε να πούμε πως είναι ένα φαινόμενο που έχει ακμάσει τα τελευταία χρόνια. Με το ξέσπασμα των συγκρούσεων στη Μέση Ανατολή το 2011, χιλιάδες άνθρωποι έσπευσαν να ξεφύγουν, απ' τη φρίκη του πολέμου, σε άλλα κράτη. Την ίδια χρονιά, αποφασίστηκε απ' το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, ποιές θα είναι οι προϋποθέσεις έτσι ώστε ένας μετανάστης ή ένας πρόσφυγας να αποκτήσει δικαιώματα διεθνούς προστασίας. Τελικά αυτό θεσπίστηκε με τον νόμο 4636/2019 («κείμενο πρωτότυπο ΦΕΚ»,2019). Λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφική θέση της Ελλάδας, γνωστή κι ως «σταυροδρόμι» των ηπείρων, ήταν αναμενόμενο να εμπλακεί σε αυτή τη κατάσταση. Εως και τότε, το ποσοστό μεταναστών και προσφύγων ήταν μικρότερο ενώ η μεγαλύτερη μάζα αλλοδαπού δυναμικού, προερχόταν από τις γειτονικές χώρες της Αλβανίας, της Βουλγαρίας και της Πολωνίας (Α.Γ.Καρασαββόγλου, 2003). Ένα παρόμοιο φαινόμενο, συνάντησε το κράτος κατά τη δεκαετία του '90 με την Αλβανική μετανάστευση. Οι λόγοι εκπατριsmού δεν ήταν οι ίδιοι, είχαν να κάνουν κυρίως με οικονομικοπολιτικά ζητήματα. Ένας μεγάλος αριθμός ατόμων μετακινήθηκε μαζικά προς τα ελληνικά σύνορα, ενώ πολλοί απ' αυτούς οδηγήθηκαν στη χώρα παράνομα. Μέχρι το 2004 το ένα τέταρτο του πληθυσμού της Αλβανίας μετανάστευσε στην Ελλάδα με αποτέλεσμα έως και το 2014 οι Αλβανοί μετανάστες να αποτελούν το 34,8% του συνολικού αλβανικού πληθυσμού (Μιχαήλ,2014). Την ίδια χρονιά, σύμφωνα με τα στατιστικά του υπουργείου μετανάστευσης και ασύλου της Ελληνικής Δημοκρατίας, η Ελλάδα αρχίζει να δέχεται έναν μεγάλο αριθμό προσφύγων. Απ' το 2014 και μετά, το ποσοστό προσφύγων στη χώρα μεγαλώνει. Οι αιτήσεις για άσυλο αυξάνονταν ανα χρονιά με το 2016 να βρίσκεται στην αποκορύφωσή του. Οι χώρες με τις περισσότερες αιτήσεις στην Ελλάδα, είναι μέχρι και σήμερα η Συρία, το Αφγανιστάν και το Πακιστάν. Απ' το 2013 έως και σήμερα οι σύριοι πρόσφυγες έχουν συγκεντρώσει 75,042 αιτήσεις, οι Αφγανοί 59,454 και οι πακιστανοί 33,759.

Η κατάσταση ήταν ανεξέλεγκτη αρχικά, και η χώρα βρέθηκε να βιώνει σε μεγαλύτερο βαθμό το θέμα του προσφυγικού σε σχέση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη, όταν το 2015 χιλιάδες πρόσφυγες εγκλωβίστηκαν στην Ελλάδα. Με το κλείσιμο της βαλκανικής οδού, πολλές χώρες όπως η Αυστρία, η Γερμανία, η Ουγγαρία, η Σερβία η ΠΓΔΜ, βάζουν όρια στους πρόσφυγες που θα εισαχθούν. Μάλιστα, η Σερβία με την Κροατία βάζουν «λουκέτο» στα σύνορά τους. Λόγω της κακής οικονομικής κατάστασης που επικρατούσε, η Ελλάδα δεν μπόρεσε να ανταπεξέλθει στις βασικές ανάγκες που έπρεπε να προσφέρει. Στο έργο αυτό συνέβαλαν μεγάλο ρόλο οι ΜΚΟ οι οποίες βοήθησαν να καλύψουν τα κενά που αδυναμούσε να καλύψει το κράτος λόγω της κρίσης (Ελευθεριάδου, 2017). Το 2018, έγινε επαναδιαπραγμάτευση του

Δουβλίνου III. Με τον κανονισμό αυτό, οι πρόσφυγες δίνοντας δακτυλικά αποτυπώματα, εισάγονται στο κεντρικό σύστημα EURODAC («Υπουργείο Μετανάστευσης & ασύλου», 2017). Με αυτόν το τρόπο ορίζεται το ποιά χώρα είναι υπεύθυνη να εξετάσει την αίτηση που θα κάνει ο ενδιαφερόμενος προς άσυλο. Ο αριθμός των μεταναστών ωστόσο δεν μειώθηκε σημαντικά, έτσι ώστε η κατάσταση να είναι πλέον διαχειρίσιμη. Μεγάλο πρόβλημα δημιουργήθηκε στα νησιά του Αιγαίου, με ένα τεράστιο ποσοστό ανθρώπων να καταφτάνει. Το κράτος χωρίς να μπορεί να χειριστεί την κατάσταση, δέχεται συνεχόμενες διαμαρτηρίες απ' τα νησιά της Λέσβου, της Σάμου και της Χίου. Οι κάτοικοι, δυσανεκτικοί, μιλούν για τους υπερπλήρεις καταυλισμούς και ζητούν να απομακρυνθούν οι πρόσφυγες. Μέχρι και σήμερα η κατάσταση δεν έχει βελτιωθεί. Το πρόβλημα είναι τόσο σοβαρό για τους κατοίκους όσο και για τους πρόσφυγες που μένουν στην άγνοια για το τι θα ακολουθήσει αργότερα.

Εν κατακλείδι, το πρόβλημα που επικρατεί με το προσφυγικό, αφορά τόσο την Ελλάδα όσο και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη που έχουν δεσμευθεί με το να διευθετήσουν το θέμα. Η κατάσταση αυτόν το καιρό ίσως είναι πιο διαχειρίσιμη με τους μετανάστες σε αριθμό να έχουν μειωθεί σημαντικά σύμφωνα με μετρήσεις της UNCHR¹, δεν παύει όμως να είναι ένας δύσκολος τομέας για το Ελληνικό κράτος.

Γ.2.Προσφυγικό ζήτημα τον 21ο αιώνα.

Η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο, γνωστό τόσο στην Ευρώπη όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Σύμφωνα με την επίσημη σελίδα της UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), ο παγκόσμιος αριθμός προσφύγων σήμερα σε όλο τον κόσμο αναγράφεται στους 25.9 εκατομμύρια. Καθημερινά, αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους 37χιλιάδες άνθρωποι. Το 2017, οι χώρες που συγκέντρωναν τον μεγαλύτερο αριθμό μετανάστευσης, ήταν αυτές της υποσαχάριας Αφρικής. Κύρια αιτία του φαινομένου αυτού, ήταν η κρίση που ξέσπασε στο Νότιο Σουδάν που οδήγησε 1 εκατομμύριο ανθρώπους να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους («UNHCR, global trends», 2017). Μετά το Σουδάν, θέση στο μεγαλύτερο ποσοστό αποδημίας απ' την χώρα προέλευσης, κατέχει η Συρία και ακολουθεί η Μιανμάρ. Εν έτει 2020, έχει σημειωθεί, πως πολλοί πρόσφυγες προέρχονται απ' το Αφγανιστάν με το ποσοστό να ανέρχεται στους 2,7 εκατομμύρια παγκοσμίως.

Κατά έναν βαθμό, οι μετακινήσεις σήμερα έχουν αυξηθεί από χώρα σε χώρα σε σχέση με τα παλαιότερα χρόνια λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας. Ωστόσο μπορούμε να πούμε, πως για τις μαζικές κινήσεις που συνήθως γίνονται και παράνομα, τα νέα τεχνολογικά μέσα δεν είναι ιδιαίτερα βοηθητικά (Νικολάου, 2011). Άνθρωποι που μετακινήθηκαν για να αποφύγουν την φρίκη των καταστάσεων που βίωναν, κατέφτασαν σε γειτονικές χώρες με τον οποιονδήποτε τρόπο. Πολλές φορές, η μετακίνηση αυτή ήταν επικίνδυνη και προπάντων παράνομη. Λόγω των

καθεστώτων που επικρατούσαν σε πολλές απ' αυτές τις χώρες, δεν είχαν την δυνατότητα να φύγουν απ' την χώρα προέλευσής τους με νόμιμο τρόπο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να βρεθούν σε ένα νέο περιβάλλον χωρίς κανένα στοιχείο για την ταυτότητά τους. Η όλη αποσταθεροποίηση του γενικού συστήματος και η προαναφερόμενη κατάσταση, έχει ως αφετηρία την εισβολή των ΗΠΑ στο Ιρακ και συνεχίστηκε με τις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή (Κοντογεώργιος, 2018). Η παράνομη μετανάστευση σημειώνεται πως έγινε κυρίως από εκείνες τις χώρες, όμως η Ύπατη Αρμοστεία διαθέτει στατιστικά στοιχεία και για πληθώρα ατόμων που προέρχονταν κι από άλλες περιοχές.

Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των αιτούντων προσφύγων έχει αυξηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία 5 χρόνια. Οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής, φαίνεται να είναι προορισμός πολλών προσφύγων και μεταναστών (Κοντογεώργιος, 2018). Σε σχέση με άλλα κράτη, η Τουρκία, το Πακιστάν, η Ουγκάντα, το Σουδάν και η Γερμανία είναι οι χώρες που φιλοξενούν τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων. Το μεγαλύτερο ποσοστό φιλοξενείται απ' την Τουρκία με 3,7 εκατομμύρια. Η ΗΠΑ, η Βρετανία, η Κίνα, η Ιαπωνία και η Γαλλία, έρχονται στην τελευταία θέση με το μικρότερο ποσοστό φιλοξενίας. Παρόλο την πολύ καλή οικονομική κατάσταση των χωρών αυτών γίνονται δεκτές ελάχιστες αιτήσεις ασύλου. Πολλές φορές έχει δημιουργηθεί ένταση για το συγκεκριμένο θέμα, σχολιάζοντας το γεγονός πως χώρες που καλύπτουν ένα πολύ μικρό ποσοστό της παγκόσμιας οικονομίας έχουν δώσει άσυλο σε εκατομμύρια ανθρώπους. Η χρηματοδότηση στην UNHCR δεν επαρκεί πλήρως, καθώς το συγκεκριμένο θέμα όπως προαναφέραμε το αγνοούν πολλές ανθισμένες οικονομικά χώρες. Ο Π. Μάστακας στο άρθρο του «*Η ξεχασμένη διάσταση του προσφυγικού*» στην δημόσια ελληνική σελίδα της UNHCR μας μιλά για την εξέλιξη της λειτουργίας όλων των προνομίων για τους πρόσφυγες και μας επισημάνει ότι «τα εθνικά συστήματα (υγείας, παιδείας, προώθησης στην απασχόληση, κοινωνικής πρόνοιας) είναι ανοικτά – θεωρητικά τουλάχιστον. Στην πράξη τα εμπόδια είναι πολλά και συχνά ανυπέρβλητα – στη συμπερίληψη και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με ίδιους όρους και προϋποθέσεις όπως και για τους Έλληνες» (Π. Μάστακας, 2020).

Το προσφυγικό ζήτημα είναι ένα πολυσυζητημένο θέμα και μπορούμε να πούμε πως μέχρι στιγμής έχει μείνει άγνωστο το πως θα εξελιχθεί. Καθημερινά βλέπουμε μικρά βήματα προς την βελτίωση του κανείς όμως δεν γνωρίζει αν τα πράγματα θα παραμείνουν έτσι. Αυτό συμβαίνει, διότι κάθε κράτος έχει διαφορετικά συμφέροντα που επηρεάζονται βαθιά απ' τον αριθμό των ατόμων που χρειάζεται να φιλοξενήσουν. Για άλλους σημαίνει οικονομική ανάπτυξη και άλλοι μη βρίσκοντας κάποιο κέρδος με το να εντάξουν στην κοινωνία τους νέα μέλη μένουν στάσιμοι ή ακόμη και αντίθετοι στην εξέλιξη του θέματος. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της Γερμανίας, όπου η ένταξη νέου ανθρώπινου δυναμικού αύξησε την παραγωγικότητα και την οικονομία της χώρας. Στην αντίθετη πλευρά μπορούμε να πούμε πως είναι η Ελλάδα με την κρίση στην οποία βρίσκεται εδώ και χρόνια και κάθε άλλο παρά καλό δεν θα μπορούσε να λάβει από μια τέτοια κατάσταση. Η Τουρκία ως και η χώρα με

τον μεγαλύτερο αριθμό φιλοξένιας, επίσης επωφελείται μέσω της Ε.Ε. με την οποία έχει συμφωνία χρηματοδότησης έτσι ώστε να μπορέσει να ελέγξει το νέο κύμα που κατέφτασε στην χώρα. Το προσφυγικό λοιπόν είναι ένα θέμα που συνδέεται με την παγκόσμια οικονομία και την εξέλιξη αυτής. Είναι λογικό επομένως να βρίσκει μπροστά τόσα εμπόδια καθώς έχουμε δει άπειρες φορές πόσο δύσκολο είναι να λυθούν οικονομικά προβλήματα που απασχολούν σχεδόν όλο το πλανήτη. Νέα θέματα προκύπτουν κάθε μέρα όπως και νέες προτάσεις για την διευθέτησή του. Βλέπουμε τις εξελίξεις καθημερινά όμως το μονο σίγουρο είναι πως το τέλος του δεν είναι κοντά.

Γ.3. Προσφυγικό ζήτημα και ΜΜΕ

Η προσφυγική κρίση αναπαράχθηκε επανειλημμένα απ' τα ΜΜΕ ειδικότερα στην περίοδο της άκμασης του. Πρέπει αρχικά να κατανοήσουμε πως οι ειδήσεις αυτές προέρχονταν από ηγεμονικά πρόσωπα των οποίων τα συμφέροντα εξαρτώνται απ' το τι θα προβάλλουν. Σύμφωνα με τον Seed (2007), η ενημέρωση είναι στα χέρια των «δυνατών» κι έτσι αυτά που βλέπουμε είναι κυρίως η δική τους άποψη για το τι είναι σημαντικό να προβληθεί. Με άλλα λόγια, οι ειδήσεις αντιπροσωπεύουν ένα συγκεκριμένο μέρος ανθρώπων χωρίς όμως εμείς να το αντιλαμβανόμαστε επακριβώς. Πολύ συχνά αυτά που προβάλλουν, είναι θέματα ρατσιστικού περιεχομένου χωρίς όμως να γίνεται ξεκάθαρο στο κοινό. Με αυτόν το τρόπο υποσκιάζουν άλλα θέματα (πολιτικοκοινωνικά προβλήματα) και στοχοποιούνται οι ομάδες μεταναστών και προσφύγων. Ένα παράδειγμα, είναι η έρευνα του Hartman & Hasband (1974) όταν παρακολουθώντας τα μέσα ενημέρωσης ανακάλυψαν πως η προσοχή έτεινε περισσότερο στη φυλετική διαφορά ανάμεσα στους λευκούς και τους μαύρους και όχι στην στέγαση, την εκπαίδευση και την απασχόληση αυτών (Hartman & Hasband, 1974 ο.α στο Seed, 2007). Στην περίπτωση αυτή, τα κοινωνικά προβλήματα και τα θέματα μετανάστευσης υποσκιάστηκαν με την αναπαραγωγή της φυλετικής διαφοράς ως βασικό πρόβλημα.

Κατά την εξέλιξη των γεγονότων είδαμε πολλούς διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης απ' τα ΜΜΕ. Αρχίζοντας για παράδειγμα απ' την Γερμανική κυβέρνηση, είδαμε πως τα μέσα ενημέρωσης αντιμετώπισαν με θετικό τρόπο το προσφυγικό ζήτημα. Αυτό πιθανότατα συνέβη λόγω της εφημερίας που έφερε στη χώρα το συγκεκριμένο θέμα. Ως κύριο θέμα των ειδήσεων ήταν η επικέντρωση στις ανθρωπιστικές ανάγκες και στην λύση του προσφυγικού. Στο ίδιο φάσμα φαίνεται να κινήθηκαν και τα Ουγγρικά μέσα παρότι η στάση της κυβέρνησης είναι γνωστό πως έχει ασκήσει σκληρή αντιμεταναστευτική πολιτική (Αραμπατζή, 2019). Εδώ μπορούμε να δούμε πως υπάρχουν φορές που τα μέσα δεν πάνε σύμφωνα με την πολιτική του κράτους αν κι αυτό είναι σπάνιο φαινόμενο. Πολλές χώρες αναπαρήγαγαν φιλομεταναστευτικές ειδήσεις ειδικά κατα τη διάρκεια του μεγάλου κύματος μεταναστών το 2015. Υπήρχαν χώρες που επέλεξαν να είναι άκρως αντίθετες, όπως στην περίπτωση της Ρωσίας που παρουσίασε το προσφυγικό ως ένα

φαινόμενο που θα απειλήσει την γενικότερη ασφάλεια του κράτους (Αραμπατζή, 2019). Παρατηρήθηκε επίσης πως σε αρκετές χώρες, με την πάροδο του χρόνου οι αναφορές προς το προσφυγικό είχαν αρχίσει να φθίνουν. Το θέμα σιγά σιγά άρχισε να καλύπτεται από άλλες πιο πρόσφατες ειδήσεις καθιστώντας το ως κάτι περαστικό και μη εξελισσόμενο έως και σήμερα. Η λανθασμένη αυτή προβολή προς όλους τους πολίτες και ειδικότερα σε εκείνους που δεν είχαν ποτέ επαφές με ανθρώπους άλλης «φυλής» δημιούργησε μια απαθή κοινωνία. Σύμφωνα, με τον Hartmann και Hasband οι πολίτες της Βρετανίας που δεν είχαν κοινωνική επαφή με έγχρωμους ανθρώπους, κινούνταν εντός των πλαισίων που λάμβαναν απ' τις Βρετανικές ειδήσεις (Hartman & Hasband, 1974 ο.α στο Seed, 2007). Είναι φυσικό και επόμενο λοιπόν, όταν λαμβάνεται αρνητική ενημέρωση για τους ανθρώπους διαφορετικής προέλευσης να επηρεάζεται η κοινή γνώμη.

Τα μέσα σε ορισμένες περιπτώσεις λειτούργησαν όμως και ως παράγοντας κινητοποίησης. Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα, η επαναλαμβανόμενη εικόνα που προβλήθηκε σε όλα ΜΜΕ, ήταν η φωτογραφία του τρίχρονου Alan Kurdi το 2015. Το παιδί, πρόσφυγας Σύριας καταγωγής, βρέθηκε πνιγμένο στις ακτές της Τουρκίας. Η εικόνα αυτή συνέβαλε στην αλλαγή στάσης πολλών κρατών απέναντι στο προσφυγικό ζήτημα. Έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Όσλο και στο Σέφιλντ, μετά την προβολή της φωτογραφίας στα ΜΜΕ, έδειξε πως η κοινωνία αλλά και η κυβέρνηση πήρε πιο τακτά μέτρα για τους πρόσφυγες της χώρας (L.Poitz, 2018). Τα νούμερα εθελοντισμού και η ενεργή συμμετοχή των πολιτών αυξήθηκαν ραγδαία. Στην περίπτωση αυτή, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης «άγγιξαν» ένα τρωτό σημείο έτσι ώστε να στοχεύσουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

Όσον αφορά την αναπαραγωγή του προσφυγικού ζητήματος απ' τα Ελληνικά ΜΜΕ, βλέπουμε με μια πρώτη ματιά πως έχει αρκετά κοινά σημεία τα Γερμανικά μέσα ενημέρωσης. Τα τοπικά μέσα επικεντρώθηκαν στην πολιτική της κυβέρνησης για την αποκατάσταση των προσφύγων. Σημαντική αναφορά φαίνεται να γίνεται για την διαχείριση του θέματος των ανήλικων μεταναστών σχετικά με την εκπαίδευση και τις διάφορες ανάγκες τους. Επίσης τον τελευταίο χρόνο γίνεται έντονη αναφορά στην συμφωνία της Ε.Ε. με την Τουρκία. Όπως και σε πολλά άλλα κράτη όπως προαναφέραμε, έτσι και στην Ελλάδα, με την πάροδο του χρόνου οι αναφορές απ' τα ΜΜΕ ήταν όλο και λιγότερες. Η περίοδος που το θέμα αναπαράχθηκε πιο έντονα ήταν το 2015-16 και με τα πιο πρόσφατα γεγονότα στα νησιά του Αιγαίου. Εκεί είδαμε αντικρουόμενες απόψεις. Τρεις συγκεκριμένες εφημερίδες της Λέσβου τοποθετήθηκαν με πολύ διαφορετικό τρόπο. Η μια απ' τις τρεις όντας πιο ριζοσπαστική, είχε μια πιο φιλομεταναστευτική προσέγγιση ενώ οι άλλες δύο στάθηκαν με πιο αντιμεταναστευτικές απόψεις παρουσιάζοντας τους πρόσφυγες ως απειλή (Αραμπατζή, 2017).

Καταλήγοντας, η κάλυψη των ΜΜΕ για το προσφυγικό ζήτημα, συνδέεται με θέματα πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων. Η κοινωνία είναι θύμα της προπαγάνδας και ακολουθεί με «κλειστά μάτια» αυτά που αναπαράγονται καθημερινά. Σε πολύ λίγες περιπτώσεις βέβαια, θα συναντήσουμε αντικειμενικές

απόψεις στα ΜΜΕ. Αυτές όμως δεν επαρκούν για να δοθεί η κατάλληλη ενημέρωση σε ένα μεγαλύτερο σύνολο πολιτών. Κυρίως μπορούμε να πούμε, πως το πρόβλημα βρίσκεται στην κατηγοριοποίηση των μεταναστών απ' τα ΜΜΕ και η παρουσίασή τους ως κάτι το διαφορετικό άρα και κάτι το «επικίνδυνο» για την κοινωνία. Ο φόβος του ανθρώπου ως προς το άγνωστο τον κάνει να αποδέχεται ευκολότερα την προπαγάνδα αυτή. Έτσι, δημιουργείται η ρατσιστική συμπεριφορά και η απέχθεια στις μειονότητες της χώρας. Άλλωστε, δεν είναι λίγες οι φορές που έχουμε δει να αναπαράγονται επανειλημμένα κακουργήματα από αλλοδαπούς και να δίνεται περισσότερη έκταση στο ζήτημα των μεταναστών και των προσφύγων μόνο σε τέτοιες ειδήσεις.

Γ.4. Νεολαία και προσφυγικό ζήτημα.

Είναι γνωστό, πως για το καλύτερο μέλλον όλων χρειάζεται σωστή διαπαιδαγώγηση της κοινωνίας. Πολλοί θεωρούν πως ένα άτομο έχει λάβει την απαραίτητη γνώση αν είναι άριστο στα μαθήματα του σχολείου/πανεπιστημίου. Στην πραγματικότητα, πρέπει να λαμβάνει γνώσεις για την ενσυναίσθηση, τον διαπολιτισμικό σεβασμό, την αλληλεγγύη και τον τρόπο εναντίωσης στον εθνοκεντρικό τρόπο σκέψης (Νικολάου, 2011). Απ' τα πρώτα κιόλας χρόνια της εκπαίδευσης του παιδιού, είναι σημαντικό να διδάσκονται τα παραπάνω. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται μια κοινωνία νέων ανθρώπων που δεν ζουν στην άγνοια της κατάστασης, δεν κρατούν επιφυλακτική στάση απέναντι στο διαφορετικό, αποδέχονται και ανταποδίδουν. Το πολυπολιτισμικό σχολείο, είναι ένας χώρος όπου τα παιδιά μπαίνουν ενεργά στο ρόλο της αποδεκτικότητας του διαφορετικού. Η κοινωνικοποίηση μεταξύ των μαθητών είναι ένας τρόπος να βιώσουν και να κατανοήσουν τις παραπάνω έννοιες με ευκολότερο τρόπο. Σίγουρα, υπάρχουν δυσκολίες στην οργάνωση ενός τέτοιου σχολείου αλλά υπάρχουν λύσεις όπως έχουν δωθεί και αρκετές σε άλλους τομείς, όπως αυτός της ειδικής αγωγής.

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε γύρω απ' τη συγγραφή της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, φαίνεται πως τα άτομα νεαρότερης ηλικίας έχουν μια πιο φιλομεταναστευτική άποψη γύρω απ' το θέμα του προσφυγικού. Στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου που δόθηκε στους συμμετέχοντες, δεν διατυπώθηκε πουθενά αρνητική άποψη για τους μετανάστες. Όλες στόχευαν στην ενσυναίσθηση, την κατανόηση της δυσκολίας που βιώνουν οι άνθρωποι που έχουν αναγκαστεί να φύγουν απ' την πατρίδα τους. Πιο συγκεκριμένα, σε αρκετά σημεία εντοπίζουμε την αντιρατσιστική συμπεριφορά τους και την αποδοχή του διαφορετικού. Με την βοήθεια του διαδικτυακού παιχνιδιού «ταξίδι φυγής», φάνηκε η στάση που έχει η νεολαία σήμερα όσον αφορά τον αλλοδαπο πληθυσμό. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, έχει στοχεύσει στην κατάργηση των στερεοτύπων και στην θεμελίωση ενός αντιρατσιστικού κλίματος. Επομένως, είναι βάσιμες οι απόψεις πολλών νέων στην χώρα μας να ακολουθούν αυτή την λογική. Η επιρροή που ασκείται όμως στον άτομο για την σωστή καθοδήγηση συμπεριφοράς και απόψεων δεν βασίζεται

μόνο στην διαπαιδαγώγησή του απ' το σχολείο. Το οικογενειακό περιβάλλον σε συνεργασία με την εκπαίδευση συμβάλουν στην τροπή της σωστής κατεύθυνσης του παιδιού και την μετέπειτα ορθή εξέλιξη ενός ενήλικα. Σίγουρα με την εξέλιξη της τεχνολογίας, οι τρόποι για σωστή ενημέρωση έχουν αυξηθεί. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, τα ΜΜΕ διαδραματίζουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην ζωή όλων των ανθρώπων και πιο συγκεκριμένα στην ζωή των νέων. Η νεολαία έχει άμεση επαφή με τα μέσα ενημέρωσης καθημερινά. Διατίθεται λοιπόν, ένα μέσο (κυρίως η χρήση διαδικτύου) όπου τα άτομα μπορούν, αναζητώντας έγκυρες πηγές, να αποκτήσουν αντικειμενικές απόψεις.

Με την πάροδο του χρόνου τα γεγονότα αλλάζουν. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι ίδα με πριν από 20 χρόνια. Οι φυλετικές διαφορές δεν ορίζουν την σημαντικότητα ενός ατόμου. Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στην ζωή ανεξάρτητα απ' το χρώμα του δέρματός τους ή απ' την χώρα καταγωγής τους. Ζούμε σε έναν κόσμο που έχει κάνει σημαντικά βήματα ως προς τη βελτίωση της αποδοχής του διαφορετικού. Βέβαια, ακόμη και στον 21ο αιώνα υπάρχουν οπισθοδρομικές απόψεις σε σχέση με αυτό. Η νεολαία είναι εκείνη που θα φέρει την πρόοδο με τον νέο τρόπο σκέψης και αντιμετώπισης του ρατσισμού όχι μόνο στο προσφυγικό ζήτημα αλλά και σε άλλες «μεσαιωνικές» πράξεις που συνεχίζουν να υπάρχουν μέχρι και σήμερα. Όπως παρατηρήθηκε και απ' την παρούσα έρευνα και όχι μόνο, ένα σημαντικό ποσοστό νέων υιοθετεί φιλομεταναστευτικές αντιλήψεις, πράγμα που είναι πολύ αισιόδοξο για το μέλλον. Η πορεία προς την καλύτερη ποιότητα ζωής και την σωστή συνύπαρξη όλων των ανθρώπων είναι στα χέρια της νέας γενιάς.

Δ. ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

Δ.1. Ύπατη Αρμοστεία

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) ιδρύθηκε το 1950, μετά το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, για την αποκατάσταση των πληγέντων (“UNHCR, Greece”, χ.χ.). Η διάρκεια λειτουργίας θα ίσχυε έως και 3 χρόνια αρχικά, όμως λόγω της πληθώρας μεταναστών που κινήθηκαν στην ευρώπη κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου, αποφασίστηκε η παράταση της λειτουργίας του. Σκοπός του ιδρύματος είναι η παροχή προστασίας στους πρόσφυγες στοχεύοντας στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το 1954 κέρδισε για την συμβολή του στην αποκατάσταση των προσφύγων στην Ευρώπη, το πρώτο βραβείο Νόμπελ Ειρήνης. Η ενεργή συμμετοχή του οργανισμού δεν σταμάτησε εκεί, αφού το 1956 κατά τη διάρκεια της Ούγγρικης εξέγερσης 200.000 άνθρωποι τράπηκαν σε φυγή προς την Αυστρία (“UNHCR, Greece”, χ.χ.). Μετά απ' αυτό, η Ύπατη Αρμοστεία συντέλεσε ως ένας σημαντικός βοηθός των κρατών που έλεγξε με επιτυχία το προσφυγικό ζήτημα. Στα τέλη της δεκαετίας του '60 ενίσχυσε τους πρόσφυγες της Αφρικής, της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής. Έτσι, το 1981 τιμήθηκε με ένα δεύτερο Νόμπελ Ειρήνης για την παροχή βοήθειας, αυτή τη φορά σε παγκόσμιο επίπεδο (“UNHCR, Greece”, χ.χ.).

Στις αρχές της λειτουργίας, ο οργανισμός μπορούσε να δράσει σε συγκεκριμένες υποθέσεις μόνο. Πλέον, έχει τον πρώτο λόγο σε ζητήματα που αφορούν το προσφυγικό. Σήμερα, προσφέρει βοήθεια σε έναν μεγάλο βαθμό παγκοσμίως. Έχει συμβάλει στην προσφυγική κρίση στην Αφρική, στη Μέση Ανατολή και στην Ασία καθώς και έχει βοηθήσει τους εκτοπισμένους εντός των χωρών ανθρώπους, λόγω των συγκρούσεων (“UNHCR, Greece”, χ.χ.). Η Ύπατη Αρμοστεία έχει έναν μεγάλο αριθμό προσωπικού που αναγράφεται στους 10.996 σε 130 χώρες. Επίσης διατηρεί συνεργασία με 740 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Τέλος, η συμβολή της έχει τεράστια σημασία καθώς έχει καταφέρει μέχρι και σήμερα να βοηθήσει πάνω από 50 εκατομμύρια πρόσφυγες να σταθούν και πάλι και να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο.

Δ.2. ΜΚΟ ευαισθητοποίησης παιδιών και εφήβων για το προσφυγικό ζήτημα

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για το προσφυγικό ζήτημα, είναι νομικά συγκροτούμενοι οργανισμοί που λειτουργούν ανεξάρτητα απ' την κυβέρνηση για την καταπολέμηση της προσφυγικής κρίσης. Είναι γνωστό πως έχουν συμβάλει σημαντικό ρόλο στην διαχείριση του θέματος και ειδικότερα τα τελευταία χρόνια. Με

τον σχηματισμό του ΟΗΕ, οι ΜΚΟ ήρθαν στο προσκήνιο. Έχουν αρκετές φορές συνεργασία με την κυβέρνηση αλλά φυσικά δεν είναι ποτέ εξαρτώμενες απ' αυτή. Η συντέλεσή τους σε κρίσιμες καταστάσεις τα τελευταία χρόνια με την άκμαση του προσφυγικού, βοήθησε εκατομμύρια ανθρώπους. Στην Ελλάδα, κατά την περίοδο του 2016, όπου η κυβέρνηση δεν ήταν σε θέση να διαχειριστεί το «βάρος» των καταστάσεων, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις ανέλαβαν δράση για την επίλυση πολλών προβλημάτων. Προσέφεραν ιατρική, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη σε παιδιά και ενήλικους πρόσφυγες της χώρας.

Πέρα όμως απ' την συνεισφορά τους στο κομμάτι της κάλυψης των πρώτων αναγκών, οι ΜΚΟ δημιούργησαν και κλίμα αποδεκτικότητας για το νέο μεταναστευτικό πληθυσμό στην κοινωνία. Οι άνθρωποι που εγκαταστάθηκαν σε άλλες χώρες έφεραν μαζί τους μια διαφορετική κουλτούρα, μια διαφορετική γλώσσα και έναν διαφορετικό τρόπο σκέψης και αντιμετώπισης των πραγμάτων. Το πρωτόγνωρο είναι φυσικό να αντιμετωπιστεί με περιέργεια και ίσως μερικές φορές με φόβο. Για αυτό τον λόγο πρέπει να γίνεται σωστή ενημέρωση και πρόληψη της ρατσιστικής συμπεριφοράς. Αφετηρία, είναι η εκπαίδευση των νέων και η δημιουργία μιας ευαισθητοποιημένης κοινωνίας. Σε αυτόν τον αγώνα συνέβαλε ο ΟΗΕ σε συνεργασία με τις ΜΚΟ. Πραγματοποιήθηκαν πολλά ενημερωτικά προγράμματα για το προσφυγικό ζήτημα σε σχολεία όλου του κόσμου. Δημιουργήθηκαν εθελοντικές οργανώσεις για παιδιά και εφήβους όπου μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά στη βοήθεια των προσφύγων. Στόχος τους είναι να ενισχύσουν την ενημέρωση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των εκπαιδευόμενων απ' την προσχολική ηλικία έως και την εφηβική.

Στην Ελλάδα, λόγω οικονομικής κρίσης, οι ΜΚΟ παρείχαν βοήθεια σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Αρχικά, η βοήθεια αυτή επικεντρώθηκε στην ιατρική περίθαλψη και στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη (Nasir,2019). Αργότερα ανέλαβαν δράση και στον τομέα της εκπαίδευσης τόσο των νέων όσο και των εκπαιδευτικών για την ένταξη των προσφύγων στην κοινωνία. Ένα ίδρυμα που ανέλαβε την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών είναι το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. Μέσω αυτού οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων βρίσκουν πιο βιωματικούς τρόπους για να δημιουργήσουν κλίμα αποδεκτικότητας της διαφορετικότητας στους μαθητές. Ένα επίσης πολύ σημαντικό ίδρυμα είναι αυτό της UNICEF, που επικεντρώνεται σε παιδιά πρόσφυγες και καλεί την κυβέρνηση να δημιουργήσει ένα καλύτερο κλίμα τόσο αντιμετώπισης των προσφύγων μαθητών όσο και εκπαίδευσης. Η Ύπατη Αρμοστεία (UNHCR), έχει ενεργήσει στον συγκεκριμένο τομέα με πολλούς τρόπους. Για την ευαισθητοποίηση των νέων αλλά και των εκπαιδευτικών, η UNHCR έχει δημιουργήσει το διαδικτυακό παιχνίδι προσομοίωσης «ταξίδι φυγής» το οποίο στοχεύει στην ενσυναίσθηση των νέων και στην αποδοχή της φυλετικής διαφοράς. Στο διαδίκτυο, υπάρχει δημοσιευμένο εκπαιδευτικό υλικό για τους διδάσκοντες σε διαφορες θεματικές σχετικά με το προσφυγικό και τη σωστή προσέγγιση αυτού προς τα παιδιά. Επιπλέον, το 2013-14 δημοσίευσε με την δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, το εγχειρίδιο με τίτλο «Συμβίωση: Σχέδιο δράσης για την προώθηση της

ανεκτικότητας και την πρόληψη του ρατσισμού στο σχολείο» με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και ιδίως της νέας γενιάς, γύρω απ' το προσφυγικό ζήτημα (UNHCR,2014).

Η συμβολή των μη κυβερνητικών οργανώσεων διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο παγκοσμίως. Μέσω της χρηματοδότησης απ' τις κυβερνήσεις κάθε χώρας αλλά και απ' την συνεισφορά των πολιτών, μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη του ρατσισμού αλλά και στην βοήθεια αποκατάστασης εκατομμυρίων ανθρώπων που έχουν μεταναστεύσει σε όλο τον κόσμο.

Δ.3. Εκπαιδευτική επιστημονική και πολιτιστική οργάνωση των ηνωμένων εθνών (UNESCO)

Η UNESCO [United Nations Educational Scientific and Cultural Organization], είναι ο αρμοδιότερος οργανισμός του ΟΗΕ σε θέματα προώθησης θεμάτων εκπαιδευτικής πολιτικής, επικοινωνίας και πληροφόρησης, που ιδρύθηκε το 1945 με έδρα το Παρίσι (Ουνέσκο, greece, 2015). Κύριος στόχος του οργανισμού είναι η παγίωση της ειρήνης και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η UNESCO, έχει 196 κράτη-μέλη τα οποία κατανομούνται ανάλογα με τη γεωγραφική τους θέση. Κάθε δύο χρόνια γίνεται συνδιάσκεψη των χωρών με παρόντες τους αρχηγούς κάθε κράτους, με σκοπό να εκλεγεί το εκτελεστικό συμβούλιο το οποίο θα παρακολουθεί την εφαρμογή του προγράμματος που έχει εγκρίνει η γενική διάσκεψη (Ουνέσκο, greece, 2015). Οι κυβερνήσεις των χωρών υπογράφουν έναν καταστατικό χάρτη για να δηλώσουν εκ μέρους των λαών τους ότι συμφωνούν με τις αποφάσεις που έχουν παρθεί.

Το σχολείο του 21ου αιώνα σύμφωνα με την UNESCO πρέπει αν τηρεί τους «κανόνες» μιας διαπολιτισμικής τάξης. Οι μαθητές σε πολλές χώρες δεν είναι όλοι γιγενείς αλλά προέρχονται από διαφορετικές χώρες ο καθένας. Άλλοι μπορεί να είναι παιδιά μεταναστών, που έφτασαν στην χώρα για να αναζητήσουν ένα καλύτερο μέλλον σε θέμα οικονομίας ή πολιτικής με νόμιμο συνήθως τρόπο και άλλα μπορεί να είναι παιδιά προσφύγων που έχουν ξεφύγει από πιο ακραίες καταστάσεις. Σε μια τάξη που εμπεριέχει μαθητές διαφορετικούς σε πολλά θέματα, είναι ορθό να ακολουθείται μια άλλη εκπαιδευτική προσέγγιση. «Ο Jacques Delors, ως πρόεδρος της Επιτροπής που συνεστήσε η UNESCO για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα, σχηματοποίησε τις προτεραιότητες της εκπαιδευτικής πολιτικής σε τέσσερις «πυλώνες»:

- Μαθαίνοντας πώς να αποκτούμε τη γνώση (apprendre a connaitre)*
- Μαθαίνοντας πως να πράττουμε (apprendre a faire)*
- Μαθαίνοντας να ζούμε μαζί με τους άλλους (apprendre a vivre ensemble)*
- Μαθαίνοντας να «υπάρχεις»(apprendre a etre) » (Νικολάου, 2011).*

Με τις παραπάνω προτάσεις, τα παιδιά μαθαίνουν να συνυπάρχουν σε μια τάξη και να αναπτύσσουν κλίμα συνεργασίας. Κατανοούν τα ίσα δικαιώματα και την αλληλεγγύη μεταξύ τους. Πέρα απ' τους μαθητές ένα σχολείο χρειάζεται και προοδευτικούς διδάσκοντες που να αποδέχονται την εξέλιξη του τρόπου ζωής και να αναζητούν καινούργιους μεθόδους διδασκαλίας. Αυτό επιδιώκει να πετύχει η UNESCO με τον συνεχή έλεγχο του εκπαιδευτικού συστήματος και τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος εντός της τάξης.

Για να επιτύχει τους παραπάνω σκοπούς και όχι μόνο, η UNESCO δημιούργησε το πρόγραμμα «Εκπαίδευση για Όλους». Το πρόγραμμα στοχεύει στην θεμελίωση του δικαιώματος στην εκπαίδευση και στην βελτίωση αυτής σε όλο τον κόσμο. Μέσω του προγράμματος επιτυγχάνεται η συνεργασία των Διεθνών Οργανισμών για την διαμόρφωση ενός γενικού σχήματος εκπαιδευτικής πολιτικής, που θέτει καθοριστικά πλαίσια για την λειτουργία της σωστής διαπαιδαγώγησης παγκοσμίως (Τσαούσης,2007). Η προσπάθειά της για ένα αποτελεσματικότερο τρόπο εκμάθησης αλλά και για ένα καλύτερο κλίμα μεταξύ των μαθητών εντός των σχολείων είναι μια μακροχρόνια υπόθεση που θα εξετάζεται διαρκώς, εφόσον η κοινωνία συνεχίζει να εξελίσσεται.

Δ.4. Νομοθεσία στα πλαίσια της εκπαίδευσης στην Ελλάδα για τους πρόσφυγες

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η Ελλάδα είναι πάνω από 25 χρόνια χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων. Τον τελευταίο καιρό, έχει δεχτεί μεγάλο αριθμό μεταναστών κυρίως απ' τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Πολλοί άνθρωποι επομένως, έχουν εγκατασταθεί πλέον μόνιμα στην χώρα μας. Ένας μεγάλος αριθμός αυτών είναι παιδιά. Η Ελληνική κυβέρνηση πέρα απ' τις πρώτες ανάγκες που πρέπει να καλύψει, χρειάζεται επίσης να ασχοληθεί με την διαπαιδαγώγηση τους και τον τρόπο ένταξης στα σχολεία. Το Υπουργείο Παιδείας ως υπεύθυνο για την διαχείριση του θέματος αυτού, προσπάθησε να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στο ζήτημα που προέκυψε με την έλευση πολλών παιδιών μεταναστών στα σχολεία.

Η νομική απόφαση γύρω απ' το θέμα πάρθηκε μετά την προσφυγική κρίση του 2015. Με υπουργική υπόδειξη, ορίστηκε η λειτουργία των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση Προσφύγων [Δ.Υ.Ε.Π], εντός των σχολικών μονάδων αλλά και εντός των κέντρων φιλοξενίας (Κοκκίδου,2017). Στο πρώτο έτος λειτουργίας του, το 2016 η Δ.Υ.Ε.Π ανέλαβε περισσότερους από 3.240 μαθητές σε 7 εκπαιδευτικές περιφέρειες και 33 κέντρα φιλοξενίας. Ο νόμος καλύπτει την πρωτοβάθμια αλλά και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το 2017 καθιερώθηκε και η λειτουργία νηπιαγωγείων για τα παιδιά προσφύγων εντός των κέντρων φιλοξενίας. Το κράτος είχε αρκετά σημεία όπου δεν μπορούσε να καλύψει. Η λειτουργία των Δ.Υ.Ε.Π. αποτέλεσε να είναι προβληματική. Η οργάνωση του συστήματος για την κάλυψη της εκπαίδευσης των προσφυγόπουλων, καλύφθηκε κατά ένα σημαντικό μέρος απ' τις ΜΚΟ. Το κράτος σε

συνεργασία με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνταν με το προσφυγικό, προσπάθησε να αντισταθμίσει την κατάσταση και να δημιουργήσει ένα πιο ευνοϊκό κλίμα για τους αλλοδαπούς μαθητές. Ξένες αλλά και ελληνικές ΜΚΟ συνέβαλαν με πολυάριθμο προσωπικό στην λύση του ζητήματος, τοποθετώντας μισθωτούς αλλά και εθελοντές στα κέντρα φιλοξενίας. Πέρα απ' αυτή την ενέργειά τους, πολλές φορές αποστέλλονταν άτομα για την κάλυψη κρατικών θέσεων.

Η διαδικασία και το πρόγραμμα εκπαίδευσης είναι επίσης κακοσχεδιασμένα. Σύμφωνα με τον νόμο, τα ωράρια λειτουργίας των κέντρων εκπαίδευσης προσφύγων στην Ελλάδα, είναι απ' 14:00 το μεσημέρι έως τις 18:00 το απόγευμα. Αυτό προκαλεί την περιθωριοποίηση των αλλοδαπών μαθητών απ' τον υπόλοιπο μαθητικό πληθυσμό εφόσον οι ώρες δεν συμπίπτουν με αυτές των ιθαγενών μαθητών. Συνεπώς αυτό, οδηγεί στην μετέπειτα λανθασμένη άποψη που θα επικρατήσει και απ' τις δύο ομάδες. Είναι δύσκολο λοιπόν, να δεχτούμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα όπου αποτελείται από πολλά κενά. Ένα σχολείο που δεν είναι κατάλληλα σχεδιασμένο για την συνύπαρξη διαφορετικών ατόμων, οδηγεί στην δημιουργία ενός κοινωνικού συνόλου που θα αναπαράγει τη μοναξιά της ιδιαίτερης ταυτότητάς του και θα ενισχύει τα όποια στερεοτύπα και προκαταλήψεις μπορεί να υπάρχουν (Νικολάου, 2011). Αυτός είναι και ο λόγος που το εκπαιδευτικό σύστημα για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα χρειάζεται αναδιαμόρφωση. Σκοπός του, δεν πρέπει να είναι ο διαχωρισμός ανάλογα την φυλετική ομάδα αλλά η μάθηση για το πως να «υπάρχω μαζί».

Όσον αφορά το εβδομαδιαίο πρόγραμμα, τα μαθήματα που διδάσκονται στα δημοτικά σχολεία είναι η ελληνική γλώσσα, τα αγγλικά, τα μαθηματικά, η φυσική αγωγή, η ΤΠΕ, τα εικαστικά, η μουσική και η θεατρική αγωγή (Κοκκίδου, 2017). Κατανοούμε λοιπόν, πως τα μαθήματα δεν πραγματοποιούνται στην μητρική γλώσσα των παιδιών, πιο συγκεκριμένα δεν υπάρχει πουθενά στο πρόγραμμα η διδασκαλία αυτής. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, η αξιοποίηση της μητρικής γλώσσας είναι η βάση της διδασκαλίας της γλώσσας στην χώρα υποδοχής. Η UNESCO τοποθετείται αντίθετη στις διδακτική προσέγγιση που έχει επιλέξει το Ελληνικό κράτος. Στις εκθέσεις της, προτείνει τη δίγλωσση εκπαίδευση.

Τον Φεβρουάριο του 2018, το Υπουργείο Παιδείας έκανε νέες προσπάθειες για την δημιουργία ενός αποτελεσματικότερου συστήματος. Έτσι δημιούργησε το αυτοτελές τμήμα συντονισμού και παρακολούθησης της εκπαίδευσης των προσφύγων. Το ίδιο έτος δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ένταξη των παιδιών κυρίως στις πρωινές ώρες διδασκαλίας, αν και αυτό δεν αποτέλεσε αλλαγή του ωράριου που προϋπήρχε για τους πρόσφυγες-μαθητές. Λειτουργήσαν 113 Δ.Υ.Ε.Π. με 4.244 μαθητές σε όλη την Ελλάδα ενώ 30 νηπιαγωγεία είναι σε λειτουργία στα νησιά του Αιγαίου. Το κράτος, στη προσπάθεια της βελτίωσης του συστήματος, προσέλαβε αναπληρωτές εκπαιδευτικούς για την κάλυψη των θέσεων αλλά και ψυχολόγους για να παρέχουν ψυχολογική, συμβουλευτική υποστήριξη. Παρόλο που η κίνηση ήταν αναγκαία στην περίπτωση αυτή, οι ελλείψεις που υπάρχουν είναι ακόμη αρκετές. Μεταφραστές και δάσκαλοι της μητρικής γλώσσας των παιδιών θα έπρεπε να έχουν και εκείνοι θέση

στους νέους προσληφθέντες. Δυστηγώς, η οικονομία του κράτους δεν δίνει την δυνατότητα να παρθούν τα κατάλληλα μέτρα αν και γίνεται εμφανή προσπάθεια.

Μπορούμε να δούμε, πως η πορεία του Ελληνικού κράτους για την διευθέτηση της εκπαίδευσης των προσφύγων δεν είναι ικανοποιητική. Υπάρχουν ακόμη πολλές εκκρεμότητες τις οποίες δεν μπορεί να λύσει μόνη της η χώρα. Κύριο έλλειμμα της, είναι η δημιουργία επικοινωνίας ανάμεσα στις δύο ομάδες μαθητών. Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι αναγκαίο να «χτιστεί» γύρω απ' τη θεμελίωση του αντιρατστικού χαρακτήρα, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και κυρίως της συνύπαρξης. Με την περιθωριοποίηση, η κοινωνία κάνει βήματα προς τα πίσω και δημιουργούνται νέα ίσως και πιο σοβαρά θέματα. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που έχουν προσληφθεί ήδη στις θέσεις αυτές, καταβάλλουν προσπάθεια για να γίνεται όσο το δυνατόν καλύτερη «δουλειά». Όταν όμως το περιβάλλον δεν είναι κατάλληλο, η δουλειά αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί μέχρι ένα όριο χωρίς να είναι εξελισσόμενη.

E. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

E.1 Ερευνητική μεθοδολογία

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε στην παρούσα εργασία είναι η ποιοτική έρευνα. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιείται η θεματική ανάλυση. Για έναν νέο ερευνητή η θεματική ανάλυση, θεωρείται αρκετά σημαντική αφού του δίνονται χρήσιμες και εξειδικευμένες προσεγγίσεις πάνω στο υπό μελέτη θέμα. Η διεξοδική διερεύνηση, γίνεται με την «θεματοποίηση» επαναλαμβανόμενων νοηματικών μοτίβων, τα οποία προκύπτουν έπειτα από πληροφορίες που έχουν ληφθεί απ' τη συνολική έρευνα. Με την συγκεκριμένη μέθοδο, ο ερευνητής αποκτά μια ευελιξία κατά τη διαδικασία της έρευνας καθώς δεν απαιτεί να στηρίζεται σε αυστηρά καθορισμένες επιστημονικές θέσεις. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζεται επιστημονική προσέγγιση. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας καλείται να το δημιουργήσει ο ίδιος ο εξεταστής, δημιουργώντας μια βάση για τα ερευνητικά ερωτήματα που θέτει. Αφού διαβαστούν τα ερωτηματολόγια ή οποιαδήποτε άλλη πηγή στην οποία έχει βασιστεί η αναζήτηση, γίνεται «ανοιχτή κωδικοποίηση» και προκύπτουν τα θέματα που πρέπει να αναλυθούν. Ο ερευνητής οφείλει να είναι σαφής για την κατεύθυνση του θέματος. Οι απόψεις του και ο τρόπος εξέτασης πρέπει να είναι αντικειμενικός και να μην βασίζεται σε προσωπικές του απόψεις.

Η συγκεκριμένη έρευνα οργανώθηκε με βάση το παιχνίδι προσομοίωσης «ταξίδι φυγής» απ' το οποίο ορίστηκε η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου. Οι συμμετέχοντες έδωσαν πληροφορίες μέσω των απαντήσεών τους και με γνώμονα αυτές «χτίστηκε» η παρούσα εργασία. Σκοπός της ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε ήταν η συστηματική καταγραφή των απαντήσεων των συμμετεχόντων και η εκδοχή κοινών σημείων. Η μελέτη πάνω στο θέμα του προσφυγικού, οδήγησε στο να γίνει η ανάλυση και ο σχολιασμός με τρόπο αντικειμενικό.

E.2. Ερευνητικά εργαλεία

Η διερεύνηση των στάσεων των συμμετεχόντων, έγινε με την συμπλήρωση ερωτηματολογίων. Τα ερωτηματολόγια αποστάλθηκαν ηλεκτρονικά σε 10 άτομα νεαρής ηλικίας. Νέοι από 20 έως και 23 ετών αποτύπωσαν σύντομα τις απόψεις τους και τα συναισθήματά τους στις ερωτήσεις που είχαν να κάνουν με το παιχνίδι προσομοίωσης. Στην αρχή της συμπλήρωσης, ζητήθηκε το φύλο, η ηλικία, το επάγγελμα και η εθνικότητα ενώ αυτοί που πήραν μέρος παρέμειναν ανώνυμοι. Οι ερωτήσεις που συμπεριλαμβάνονταν ήταν οι εξής:

1) Καταγράψτε το αποτέλεσμα της πρώτης σας προσπάθειας σε κάθε πίστα, ανεξάρτητα από το αν θα ξαναπαίξετε την πίστα ή όχι. Συμπληρώστε τον πίνακα ανάλογα με τα εξής: «Τα κατάφερα!», «Με έφαγαν!», «Δεν έπαιξα!»

2) Σας φάνηκε ενδιαφέρον το παιχνίδι; Γιατί ναι; Γιατί όχι;

3) Θεωρείτε πως το παιχνίδι περιέχει πραγματικές πίστες προσομοίωσης ή όχι; Εξηγήστε.

4) Πόσο δύσκολο σας φάνηκε το παιχνίδι;

Απ' την πρώτη ερώτηση, διαπιστώθηκε η στάση του ατόμου σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την δυσκολία των καταστάσεων στην χώρας όπου επικρατεί η δικτατορία και ο πόλεμος. Με βάση τις αποφάσεις του σε συγκεκριμένες πίστες του παιχνιδιού, γίνεται κατανοητός εν μέρει ο τρόπος σκέψης του πάνω στο προσφυγικό ζήτημα. Στην δεύτερη ερώτηση, απ' τις συνολικές απαντήσεις των συμμετεχόντων, φάνηκε τότε το άτομο κατάφερε να μπει στον ρόλο του πρόσφυγα και να συμεριστεί την κατάσταση που βιώνει και τότε το παιχνίδι φάνηκε να μην πετυχαίνει τον κύριο σκοπό του που είναι η δημιουργία της ενσυναίσθησης. Στην τρίτη ερώτηση, γίνεται αντιληπτό το πως λειτούργησε το παιχνίδι κι αν το περιεχόμενό του ήταν κοντά στην πραγματικότητα. Τέλος, στην τέταρτη ερώτηση εξετάζεται το παιχνίδι ως προς το συναίσθημα που κατάφερε να δημιουργήσει στα άτομα που πήραν μέρος.

Ε.3. Στάδια της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 3 στάδια. Το πρώτο στάδιο της διερεύνησης ήταν η συμπλήρωση και έπειτα η παραλαβή των ερωτηματολογίων. Στο δεύτερο στάδιο, έγινε η ανάλυση και η συγκέντρωση των όμοιων απαντήσεων των συμμετεχόντων. Στο τρίτο στάδιο διαμορφώθηκε η επιστημονική προσέγγιση του θέματος. Αυτή η μέθοδος διερεύνησης επιλέχθηκε έτσι ώστε να γίνει αντιληπτός ο τρόπος που η νεολαία αντιμετωπίζει το θέμα του προσφυγικού ζητήματος. Στόχος, ήταν το άτομο να προβληματιστεί γύρω απ' το ζήτημα και να διαπιστωθεί αν το παιχνίδι πετυχαίνει τον σκοπό του, που είναι η ενσυναίσθηση.

Πρώτο στάδιο: Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν ηλεκτρονικά σε 10 άτομα και των 2 φύλων (4 αγόρια και 6 κορίτσια), όλοι ελληνικής εθνικότητας, εκ των οποίων ένας ήταν 20 ετών, τέσσερις ήταν 21 ετών, τρεις ήταν 22 ετών και δύο ήταν 23 ετών. Ζητήθηκε οι ερωτήσεις να απαντηθούν με ειλικρίνεια και ελευθερία σκέψης καθώς η συμμετοχή ήταν ανώνυμη.

Δεύτερο στάδιο: Οι απαντήσεις που δόθηκαν καταγράφηκαν έτσι ώστε να βρεθούν τα κοινά σημεία. Κατά την συμπλήρωση του πίνακα, ιδιαίτερη δυσκολία παρατηρήθηκε στην 3η πίστα της Ενότητας1, όπου μόνο 2 άτομα απάντησαν «τα κατάφερα», 4 «με έφαγαν» ενώ 4 «δεν έπαιξα». Η συγκεκριμένη πίστα σχολιάστηκε

από αρκετούς στις απαντήσεις, για την τεχνική λειτουργία του παιχνιδιού. Παρόμοια δυσκολία υπήρξε και στην 1η πίστα της Ενότητας1, με 3 να απαντούν «τα κατάφερα» και 7 «με έφαγαν». Οι πίστες με την μεγαλύτερη επιτυχία που είχαν ως απάντηση 10/ 10 «τα κατάφερα» ήταν η 2η Ενότητα2, 1η και 2η Ενότητα3. Στις υπόλοιπες απαντήσεις, κατανοήθηκε πως πολλοί έλαβαν το νόημα του παιχνιδιού και οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν αρκετά κατατοπιστικές. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το πόσο ενδιαφέρον ήταν το παιχνίδι 10 /10 απάντησαν ότι «το παιχνίδι ήταν αρκετά ενδιαφέρον». Στην ερώτηση 2 για το αν οι πίστες του παιχνιδιού αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα, 8/ 10 απάντησαν ότι υπήρξε «ρεαλιστική οπτική των γεγονότων» ενώ 6/10 απάντησαν «μπήκα στη θέση του πρόσφυγα». Πολλοί επανέλαβαν την τελευταία φράση και σε σκέλος της τέταρτης ερώτησης. Για την τρίτη ερώτηση, αν το παιχνίδι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, 5/10 ανέφεραν πως το παιχνίδι περιέχει «πίστες όμοιες με την πραγματικότητα», 4/10 πως «στην πραγματικότητα είναι χειρότερα τα πράγματα» ενώ υπήρξε και 1/10 απαντήσεις όπου αναφέρθηκε πως «οι διάλογοι ήταν υπερβολικοί» σε σχέση με τους αληθινούς. Ως προς την δυσκολία του παιχνιδιού βρέθηκαν οι εξής κοινές απαντήσεις: 3/10 «ελάχιστα δύσκολο», 2/10 αρκετά δύσκολο και 5/10 «μικρή δυσκολία με βάση την λογική, αλλά δυσκολία απόφασης με βάση την προσωπική ηθική». Για την ανάλυση των παραπάνω απαντήσεων θα γίνει πιο λεπτομερής αναφορά σε παρακάτω κεφάλαιο.

Τρίτο στάδιο: Στο τελευταίο στάδιο της έρευνας, πραγματοποιήθηκε επιστημονική προσέγγιση. Οι πληροφορίες που αντλήθηκαν βοήθησαν στην κατανόηση του προσφυγικού ζητήματος παγκοσμίως αλλά και στην χώρα μας. Η έρευνα προχώρησε με την αναζήτηση του τρόπου διαμόρφωσης της προσωπικής άποψης της νεολαίας, αναφορικά με το προσφυγικό. Ήταν ορθό να ερευνηθούν οι δύο πιο σημαντικοί παράγοντες στην ζωή των νέων σήμερα, που είναι το σχολείο και τα ΜΜΕ.

Ε.4. Δεοντολογία – Ηθική

Στην παρούσα έρευνα ακολουθήθηκαν οι κανόνες ηθικής και δεοντολογίας. Τα άτομα που συμμετείχαν ενημερώθηκαν για τα δικαιώματά τους, την απόκρυψη και την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε σε δικό τους προσωπικό χώρο, χωρίς καμία παρέμβαση. Υπήρξε συμφωνία για την χρήση των απαντήσεων για την συγκεκριμένη έρευνα. Επίσης τα άτομα πληροφορήθηκαν επακριβώς για το περιεχόμενο της και τους στόχους της. Τα ερωτηματολόγια αποστάλθηκαν πίσω συμπληρωμένα, ως ανώνυμα αρχεία.

ΣΤ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΣΤ.1. Ανάλυση των απαντήσεων

Με την την συγκέντρωση των όμοιων απαντήσεων, αναλύθηκε η στάση των νέων προς το προσφυγικό και ο βαθμός ευαισθητοποίησης τους πάνω σε αυτό. Κατά την συμπλήρωση του πίνακα, στην πρώτη πίστα της Ενότητας1 το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων απάντησε «με έφαγαν». Στην συγκεκριμένη πίστα, ο παίκτης εξετάζεται απ' την κυβέρνηση αντιμετωπίζοντας μια σειρά κατηγοριών εναντίον του. Οι περισσότεροι, φάνηκε να στηρίχθηκαν στο «συναίσθημα» και να μην κατάφεραν να αρνηθούν τα δικαιώματά τους με την πρώτη προσπάθεια. Στην ίδια ενότητα, στην τρίτη πίστα, παρατηρήθηκε ιδιαίτερη δυσκολία όσον αφορά την τεχνική πλευρά του παιχνιδιού. Αρκετοί δεν κατάφεραν να την περάσουν. Στην πρώτη πίστα της Ενότητας2 το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε «τα κατάφερα». Ο πρωταγωνιστής του παιχνιδιού χρειάστηκε να αναζητήσει καταφύγιο, κατα τη διάρκεια της νύχτας, στην χώρα υποδοχής. Εδώ φαίνεται πως οι παίκτες ήταν προετοιμασμένοι και επιφυλακτικοί ύστερα απ' την αυθόρμητη απάντησή τους στην πρώτη ενότητα. Οι περισσότερες απαντήσεις «τα κατάφερα» δόθηκαν στην τρίτη ενότητα με τίτλο «Νέα Ζωή». Εδώ μπορούμε να δούμε πως τα άτομα κατάφεραν να προσαρμόσουν τον χαρακτήρα τους σύμφωνα με τα νέα δεδομένα της χώρας αποδοχής.

Στις επόμενες ερωτήσεις εντοπίστηκε μια παρόμοια κατεύθυνση απαντήσεων απ' όλους τους συμμετέχοντες. Ένα μεγάλο ποσοστό απάντησε πως οιπίστες ήταν ενδιαφέρουσες και ότι το παιχνίδι είναι πολύ κοντά στην πραγματικότητα. Απ' αυτή την απάντηση, μπορούμε να αντιληφθούμε πως τα άτομα έχουν επίγνωση για το τι συμβαίνει στον κόσμο. Πολλοί επίσης ήταν αυτοί που έδωσαν ως απάντηση ότι κατάφεραν να μπουν στην θέση του πρόσφυγα και να συμεριστούν την δυσκολία τους, που στην πραγματικότητα είναι πολύ μεγαλύτερη. Είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτό, ότι ένα μεγάλο μέρος υιοθετεί αντιρατσιστικές αντιλήψεις. Ακόμη, ο σκοπός του παιχνιδιού επιτυγχάνεται δημιουργώντας στους παίκτες «ενσυναίσθηση». Τέλος, απ' την απάντηση «μικρή δυσκολία με βάση τη λογική, δυσκολία απόφασης με βάση την προσωπική ηθική», για άλλη μια φορά κατανοείται η ενσυναίσθηση απ' την μεριά των συμμετεχόντων, αφού μέσω του παιχνιδιού κατάφεραν να δούν πόσο δύσκολη είναι η ζωή ενός εκτοπισμένου ανθρώπου.

Επομένως, βλέπουμε πως στις μέρες μας η νεολαία έχει σχηματίσει μια διαφορετική άποψη που δεν βασίζεται σε στερεότυπα και προκαταλήψεις. Η ετερότητα θεωρείται πως δεν είναι πλέον ένας λόγος για να κρίνει κάποιος έναν άνθρωπο. Ο τρόπος που φαίνεται να αντιμετωπίζουν τα πράγματα, είναι προοδευτικός και οδηγεί στον προβληματισμό για τέτοιου είδους καταστάσεις. Το παιχνίδι αποτέλεσε ένας παράγοντας για να θέσει σε λειτουργία την σκέψη για το παγκόσμιο ζήτημα του προσφυγικού, που είναι εδώ και κάποια χρόνια ένα θέμα πολυσυζητημένο και με απόψεις που διαφέρουν.

ΣΤ.2. Σχολιασμός των απαντήσεων

Οι απαντήσεις, έδωσαν μια δόση αισιοδοξίας για το μέλλον διότι φάνηκε πως ένα μέρος της κοινωνίας έχει ενσωματωθεί στις αλλαγές του τελευταίου αιώνα. Αν και πάντοτε υπήρχαν έντονες διαφωνίες για τις συνέπειες και τους τρόπους χειρισμού της ετερότητας, μπορούμε να δούμε πλέον ότι οι πολιτισμικοί ορίζοντες δεν σταματούν στα εθνικά σύνορα και δεν μπορούν να μείνουν σε έναν μόνο τόπο(Ιωσήφ & Σωκράτους, 2008). Η κατάσταση αυτή μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα για την αποδοχή της διαφορετικότητας σε όλους τους τομείς. Οι νέοι σήμερα έχουν πολλές διασυνδέσεις με άτομα άλλων εθνικοτήτων, είτε έρχονται σε επαφή ως συμμαθητές, είτε ως συμφοιτητές ή ως συνάδελφοι. Μεγαλώνοντας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, κάτι τέτοιο είναι ένα συχνό φαινόμενο στην κοινωνία. Πλέον αυτές οι αναταράξεις απ' την «κανονικότητα», βλέπουμε πως μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον υγιές για όλους τους ανθρώπους.

Με την βοήθεια των συμμετεχόντων στην έρευνα, αποδείχθηκε πως οι νέοι συνειδητοποιούν την σημερινή κατάσταση και παραδέχονται την δυσκολία ένταξης ενός ανθρώπου σε ένα νέο σύνολο. Παραδέχονται πως κάθε άτομο έχει δικαιώματα ανεξάρτητα απ' την ιδιαιτερότητά του. Επίσης, έγινε αντιληπτό πως δεν υπάρχει επιλογή στο να γίνεις πρόσφυγας. Παίζοντας το «ταξίδι φυγής», οι παίκτες κατάλαβαν ότι η ζωή αυτών των ανθρώπων απειλείται από διάφορους παράγοντες που μπορεί να επικρατούν στην χώρα τους και έτσι αναγκάζονται να την εγκαταλείψουν. Επιπλέον, κάποιοι μέσω των απαντήσεων τους έδωσαν την άποψή τους για το πως αναπαράγονται τα γεγονότα αυτά απ' τα ΜΜΕ. Μιλούν για την παραπληροφόρηση και την αποφυγή των μέσων στο να αναδειχθούν ορισμένες ειδήσεις σχετικά με τους πρόσφυγες. Στο σημείο αυτό, βλέπουμε πως οι νέοι προσπαθούν να ενημερωθούν με όσο το δυνατόν καλύτερο τρόπο. Δεν «βάζουν παρωπίδες» αλλά ψάχνουν για να μάθουν την αλήθεια μέσα από διαφορετικές ειδήσεις που δίνονται. Συνεπώς, όλα τα παραπάνω μπορούν να θεωρηθούν ως θετικά αποτελέσματα, μιας και μας δίνουν μια πιο ευνοϊκή ματιά για την κοινωνία του μέλλοντος.

Z. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις πάνω στο θέμα που μελετήθηκε. Τα άτομα που έλαβαν μέρος, έδειξαν έντονα τα συναισθήματά τους και ευαισθητοποιήθηκαν σε σχέση με την μετανάστευση και την διαφορετικότητα. Ενώ το σύνολο των απόψεων είναι θετικό στην δημιουργία αποδεκτικότητας, αυτό δεν σημαίνει ότι αντιπροσωπεύει και όλο το σύνολο των απόψεων των νέων. Άλλοι μπορεί να είναι εντελώς αντίθετοι στο θέμα της μετανάστευσης, ενώ υπάρχουν κι αυτοί που δεν κατανοούν πλήρως όλες τις κακουχίες που περνά ένας πρόσφυγας λόγω του ειρηνικού περιβάλλοντος όπου έχουν ζήσει. Αυτό, μπορούμε να το καταλάβουμε και μέσα απ' την ίδια την έρευνα, όπου υπήρξαν κάποιες απαντήσεις έδειξαν ότι η πραγματικότητα δεν μπορεί να συγκριθεί εύκολα. Μια χαρακτηριστική απάντηση που δόθηκε για μια απ' τις πίστες του παιχνιδιού, ήταν πως οι «διάλογοι ήταν υπερβολικοί». Είναι φυσικό, όταν ένα άτομο δεν έχει βιώσει μια τέτοια κατάσταση να μην γνωρίζει ακριβώς ποια θα ήταν η αντιμετώπιση που θα λάμβανε. Έτσι τέτοιες συμπεριφορές φαντάζουν ακραίες, ενώ στην πραγματικότητα είναι βγαλμένες από αληθινά συμβάντα.

Η ρατσιστική συμπεριφορά, είναι το άλλο άκρο του θέματος. Η λάθος πληροφόρηση μπορεί να οδηγήσει και στην επίσης λανθασμένη άποψη. Εδώ, οι αιτίες της συμπεριφοράς αυτής είναι πολλαπλές. Ένας απλός πολίτης, μπορεί να οδηγηθεί στην στοχοποίηση των προσφύγων ως φταίχτες πολιτικοκοινωνικών ζητημάτων. Τα ΜΜΕ πολύ συχνά αναπαράγουν τους πρόσφυγες με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να επισκιάσουν άλλα θέματα. Έτσι, καλλιεργείται ο φόβος στην κοινωνία και δίνεται μια αναληθή εικόνα για τους ανθρώπους αυτούς, ως παραβάτες και υπαίτιους για την αυξημένη εγκληματικότητα της χώρας. Η μη διερεύνηση απ' την μεριά των πολιτών, δεν βελτιώνει τέτοιες καταστάσεις αλλά δίνει έδαφος για αποπλάνηση του ατόμου απ' την βασική αιτία.

Επομένως, είναι φανερό πως οι συγκρούσεις δεν έχουν πάψει να υπάρχουν ακόμα και σήμερα. Οι διχασμένες απόψεις για το προσφυγικό δεν θα σταματήσουν να υπάρχουν όμως είναι ανάγκη να ελαττωθούν οι ρατσιστικές συμπεριφορές και να καταρριφθούν οι προκαταλήψεις απέναντι σε κάθε τι διαφορετικό.

Η. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο προβληματισμός που προέκυψε απ' την διεξαγωγή της συγκεκριμένης εργασίας είναι για πιθανές ενέργειες που μπορούν να γίνουν για την βελτίωση της συμβίωσης προσφύγων- γιγενών. Επιπλέον, δημιουργήθηκε η σκέψη και για επιπλέον τρόπους ευαισθητοποίησης της νεολαίας.

Η αρχή μπορεί να πραγματοποιηθεί με την βοήθεια της εκπαίδευσης. Εκτός απ' τους μαθητές είναι ανάγκη και οι διδάσκοντες να καθοδηγούν σωστά τους εκπαιδευόμενους τους. Αρχικά θα πρέπει η κυβέρνηση να τους προετοιμάσει για αυτή τη διαδικασία έτσι ώστε να καταρριφθούν απ' την αρχή όλες οι διακρίσεις και να μπορέσουν να ενημερώσουν με σωστό τρόπο τους μαθητες τους για το ποιά είναι η σωστή κατεύθυνση όσον αφορά την συμπεριφορά τους. Οι εκπαιδευτικοί, θα πρέπει και με δική τους πρωτοβουλία να ενημερώνονται και να δείχνουν ενδιαφέρον για εθνικά θέματα όπως αυτό.

Θέματα που πρέπει να αναπαράγονται τόσο στο σχολείο αλλά και γενικότερα στην κοινωνία, θα ήταν ορθό να είναι μην είναι βασισμένα σε στερεότυπα. Θα πρέπει:

- Κάθε άποψη να είναι αντικειμενική και να μην επηρεάζεται από άλλους παράγοντες.
- Να υπάρχει σεβασμός στον διαφορετική κουλτούρα, την εθνικότητα, την θρησκεία και κάθε άλλη διαφορά.
- Να ενισχύεται η επικοινωνία μεταξύ των λαών.
- Να αναγνωρίζεται η ισότητα όλων των ανθρώπων και η σπουδαιότητα όλων των πολιτισμών.
- Να λειτουργούν και να προωθούνται εκπαιδευτικά προγράμματα που θα ενισχύουν την ισότητα και την συνύπαρξη.
- Να δίνονται ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και στην εργασία σε όλους τους ανθρώπους.

Για επιπλέον τρόπους ευαισθητοποίησης των νέων, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η ενεργή συμμετοχή σε βιωματικά προγράμματα. Είναι αποδεδειγμένο, όπως είδαμε και στην παρούσα έρευνα, πως όταν το άτομο καταφέρνει να μπει στη θέση του άλλου τότε κατανοεί καλύτερα την κατάσταση και τα συναισθήματά του. Έτσι, το εκπαιδευτικό παιχνίδι θα ήταν ένας τρόπος για την δημιουργία ενσυναίσθησης και αποδεκτικότητας για μικρούς και μεγάλους.

Θ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την βοήθεια του παιχνιδιού προσομοίωσης «ταξίδι φυγής», καταφέραμε να αποδείξουμε πως η νεολαία έχει πιο φιλομεταναστευτικές απόψεις σήμερα. Η πρόοδος όσον αφορά την αντιμετώπιση του αλλοδαπού πληθυσμού έχει πραγματοποιηθεί απ' αυτήν. Μέσω του παιχνιδιού οι παίκτες κατανόησαν πως κάθε πρόσφυγας αντιμετωπίζει μια σειρά προκλήσεων στην χώρα που του προσφέρει άσυλο. Πρέπει να ξεκινήσει την ζωή του απ' το μηδέν και αυτό είναι δύσκολο ακόμη και για ένα άτομο που έχει έρθει νόμιμα στην χώρα.

Σήμερα στην εποχή που οι πρόσφυγες βρίσκουν σύνορα κλειστά και η καχυποψία για τους ίδιους μεγαλώνει, είναι σημαντικό να γίνεται σωστή ενημέρωση σε όλα τα κράτη που έχουν γίνει χώρες υποδοχής. Πολλές φορές ο όρος «πρόσφυγας» μπερδεύεται με τον όρο «λαθρομετανάστης» και έτσι αναπαράγονται προκαταλήψεις που δεν έχουν αντικειμενική τοποθέτηση. Πολλοί εκμεταλεύονται την κατάσταση αυτή για να ενισχύσουν την προπαγάνδα και να επωφεληθούν σε άλλους τομείς. Κάποιοι, θα πέσουν θύματα και θα πιστέψουν, χωρίς καμία διερεύνηση, τα λεγόμενά τους. Έτσι υπάρχουν αναταράξεις και ενστάσεις για τα δικαιώματα των προσφύγων που πολλές φορές παραβλέπονται η καταπατούνται λόγω αυτής της αμφισβήτησης.

Κλείνοντας, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως λύση για το συγκεκριμένο θέμα μπορούν να δώσουν οι μελλοντικοί ενεργοί πολίτες. Με τις προοδευτικές απόψεις και την σωστή κατεύθυνση γνώσης που έχουν λάβει, μπορούν να συμβάλουν σε μια μεγάλη αλλαγή.

I. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

Saeed A., (2007), *Media Racism and Islamophobia: The representation of Islam and Muslims in the Media*. Sunderland: University of Sunderland

Proitz L., (2018), *Visual social media and effectivity: the impact of the image of Alan Kurdi and young peoples response to the refugee crisis in Oslo and Sheffield*. Sheffield: Taylor and Francis Group

Goleman D., (2011), *The power of emotional intelligence*. More than sound

Ελληνόγλωσση

Πούλιος Ι., Αραμπατζής Μ., Γιαννακίδης Γ., Καραχάλης Α. , Προσύλης Χ., Τουλούπα Σ., (2015), *Πολιτισμική Διαχείριση, Τοπική Κοινωνία και βιώσιμη Ανάπτυξη*. Αθήνα: kallipolis

Αδαμοπούλου Δ., Πέτρου Α., Τραγανάκης Γ., (2016), *Το πιο κρύο καλοκαίρι, τρεις πραγματικές ιστορίες προσφύγων*. Αθήνα: Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ

Νικολάου Γ., (2011), *Διαπολιτισμική διδακτική το νέο περιβάλλον – βασικές αρχές*. Αθήνα: Πεδίο

Ελευθεριάδου Β. ,(2017), *Προσφυγικό ζήτημα: Αρχή της μη επαναπροώθησης , άσυλο και δεσμεύσεις της Ελλάδας από το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Expressis Verbis Law Journal

Καρασάββου Α.Γ. ,(2003), *Μετανάστευση, οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές πτυχές*. Αθήνα: Πατάκη

Μιχαήλ Δ. , (2014), *Αλβανική Μετανάστευση στην Ελλάδα, μελέτες και ζητήματα, Ανθρωπολογικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αντ. Σταμούλη

Τσαούσης Δ. Γ., (2007) , *Η εκπαιδευτική πολιτική των Διεθνών Οργανισμών, Παγκόσμιες και ευρωπαϊκές διαστάσεις*. Αθήνα: Gutenberg

Ιωσήφ Σ. Ιωσήφ & Γιάννης Ν. Σωκράτους, (2008) , *Ετερότητα και εκπαίδευση, ο φιλόλογος και οι παιδαγωγικές προκλήσεις της πολυπολιτισμικότητας*. Αθήνα: Παπαζήση

Κοντογεώργιος Γ., (2018) *Πολιτισμός, Ισλαμικός φονταμεταλισμός, ένταξη των μουσουλμάνων προσφύγων στην Ευρώπη*. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σχολή επιστημών Αγωγής

Αραμπατζή Ε., (2019), *MME και προσφυγική κρίση*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Nasir A. , (2018), *Διερεύνηση των απόψεων στελεχών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και εμπλεκόμενων ΜΚΟ αναφορικά με τη μεταναστευτική – προσφυγική κρίση στην Ελλάδα*. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κοκκίδου Δ. , (2017), *Εκπαίδευση παιδιών προσφύγων: Θεσμικός ρατσισμός και πρακτικές αποκλεισμού*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, (2014), *Δραστηριότητες βιωματικής μάθησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και στα δικαιώματα των προσφύγων*.

Ηλεκτρονικές πηγές

Esos (2019), *Νόμος 4636/2019: Περι διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις*. Διαθέσιμο στο www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphyges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phek-169a-1-11-2019.html (τελευταία ανάκτηση, 6-4-20)

UNHCR (2017), *Global trends*, Available at <https://www.unhcr.org/globaltrends2017/#> (last accessed 7-5-20)

UNHCR (χ.η.) *Η ιστορία της ύπατης αρμοστείας*. Διαθέσιμο στο <https://www.unhcr.org/gr/> (τελευταία ανάκτηση 6-5-20)

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (χ.η.), *Σκοποί*. Διαθέσιμο στο <http://theatroedu.gr/>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδος στην Ουνέσκο (χ.η.), *Η Ουνέσκο και ο ρόλος της*. Διαθέσιμο στο <https://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/unesco-kai-rolos.html> (τελευταία ανάκτηση 28- 5 -20)

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (χ.η.), *Εκπαίδευση Προσφύγων*, Διαθέσιμο στο <https://actions.minedu.gov.gr/actions/immigrants> (τελευταία ανάκτηση, 31-5-20)

II. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΑΝΩΝΥΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΑ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Η έρευνα διενεργείται στο πλαίσιο του μαθήματος ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Σάς καλούμε να συμμετέχετε σε ένα παιχνίδι προσομοίωσης το «Ταξίδι Φυγής», το οποίο σας δίνει την ευκαιρία να βιώσετε τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας

Αποτελεί δημιούργημα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν θα παραμείνουν ανώνυμα

Συμπληρώστε:

Φύλο (Αρσενικό, Θηλυκό, Άλλο): Ηλικία:

Επάγγελμα ή Ιδιότητα ή άλλο: Εθνικότητα/ες:

Απαντήστε στις εξής ερωτήσεις:

1) Καταγράψτε το αποτέλεσμα της πρώτης σας προσπάθειας σε κάθε πίστα, ανεξάρτητα από το αν θα ξαναπαίξετε την πίστα ή όχι. Συμπληρώστε τον πίνακα ανάλογα με τα εξής: «Τα κατάφερα!», «Με έφαγαν!», «Δεν έπαιξα!».

	Ενότητα 1: ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	Ενότητα 2: ΣΤΗΝ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ	Ενότητα 3: ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΖΩΗ
1 ^η Πίστα			
2 ^η Πίστα			
3 ^η Πίστα			
4 ^η Πίστα			

2) Σας φάνηκε ενδιαφέρον το παιχνίδι; Γιατί ναι; Γιατί όχι;

3)Θεωρείτε πως το παιχνίδι περιέχει πραγματικές πίστες προσομοίωσης ή όχι; Εξηγήστε.

4)Πόσο δύσκολο σας φάνηκε το παιχνίδι;

Για να παίξεις το παιχνίδι πάτησε εδώ:
<http://www.taxidifygis.org.cy/>